De begraafplaats aan de Van Randwijckstraat in Rossum

vijf verhalen over de historische en culturele waarde; interviews en onderzoeken

een uitgave van de Dorpsraad Rossum,

27 maart 2019

Willen we de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat in alle luister herstellen?

Nog maar korte tijd terug werden we opgeschrikt door het bericht dat de gemeente Maasdriel de begraafplaats aan de Burg. Van Randwijckstraat in Rossum op termijn zou willen sluiten. Dit betekent dat de graven van ouders en grootouders, of van andere familieleden van Rossummers zouden worden geruimd. Emotioneel is dit voor een deel van de inwoners van Rossum een gevoelige kwestie. Er ligt op deze begraafplaats immers nog familie die ze willen herdenken door af en toe een bezoek aan het graf te brengen en er een bloemetje op te zetten. Mogelijk verzorgen ze zelfs de graven van hun dierbaren nog door deze van tijd tot tijd schoon te maken.

Met het oog op het herstel van de oude Rossumse begraafplaats aan de Van Randwijckstraat, hebben we dit boekje samengesteld. Het bevat drie interviews met Rossummers met voorouders die op deze begraafplaats zijn begraven. De interviews zijn geschreven door Hans ter Heege, lid van de Rossumse dorpsraad. De interviews die hier worden gepubliceerd zijn:
a. de Rossumse gemeentesecretaris; een interview met zijn dochter, Nel Kapteijn- Janssen,
b. een Hurnse aannemer uit Rossum; een interview met zijn zoon, Hans Beenen,
c. boomgaarden spuiten en stenen bakken; een interview met Hennie van Gameren.

Deze drie interviews worden aangevuld met twee artikeltjes waarvoor Hans ter Heege in de geschiedenis van Rossum is gedoken. Het gaat om graven van mensen die in Rossum geen directe nabestaanden meer hebben:
d. een graf met twee kinderen van de dorpsonderwijzer,
e. een oorlogsgraf.

De vijf artikeltjes geven tezamen een impressie van de historische betekenis die deze begraafplaats voor Rossum heeft. De begraafplaats is een belangrijk onderdeel van de Rossumse historie, was de leidende gedachte. Het zal iedereen duidelijk zijn dat er met deze vijf artikeljes een keuze is gemaakt. Op vergelijkbare wijze zouden er nog veel meer verhalen kunnen worden geschreven. Verhalen van families die in Rossum wonen, en voorouders hebben die op de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat zijn begraven. Voorouders die hebben gewoond en gewerkt in Rossum en dus onderdeel uit maakten van de gemeenschap die het dorp heeft gevormd.

De Rossumse gemeentesecretaris

Na enige aarzeling stemt Nel Kapteijn toe in een interview over de geschiedenis van haar familie. Diverse leden van haar familieleden zijn begraven op de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat. Nel komt mij over als een bescheiden, soms ingetogen Rossumse. Als ze eenmaal haar instemming heeft gegeven, werkt ze van harte aan het interview mee. Ze is nog niet zo lang geleden verhuisd, maar weet tussen de soms nog niet uitgepakte spullen een sprekende foto op te diepen. Die foto, in 1942voor het toenmalige gemeentehuis genomen, vormt de aanleiding voor het verhaal dat ze vertelt.

Nel stamt van de kant van haar moeder af van bekende Rossumse families, met de naam Liebrecht en De Vries. Haar oma heette Elisabeth de Vries. In ons eerste gesprek begint Nel, die zelf in 1932 is geboren, te vertellen over haar oma, die in 1864 werd geboren en met Johannes Liebrecht was getrouwd. Oma bracht haar jeugd door op Ouderzorg aan de Burchtstraat. Dat was de tijd dat d'n Baarpad nog achter de huizen van de Burchtstraat langs liep, vrijwel tot aan Ouderzorg. Het pad begon op de Maasdijk. Dit gedeelte van het pad ligt er nog steeds. Het loopt van de Maasdijk langs de huidige woning van Jan van Doorn naar de Koningstraat. Ook van de Oude Kruisstraat tot de Hogeweg is nog een gedeelte van dit pad terug te vinden.

Haar opa heeft Nel eigenlijk nooit gekend, want die overleed al in 1933, toen Nel nog maar een baby was. Opa en oma woonden in een boerderij aan de Maasdijk, op de hoek van de Manhuisstraat, met het huisnummer A43. Achter het huis bevond zich de stal, die later is afgebroken. Nel's oma, Elisabeth Liebrecht - de Vries, is begraven op de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat, evenals haar man. Hun graf is herkenbaar door een steen.
Er waren in dat gezin drie dochters. De oudste was Reintje Liebrecht, die met haar neef Pieter Liebrecht trouwde. Pieter Liebrecht was weduwnaar en had uit zijn eerste huwelijk twee kinderen, Lodewijk en Dina Liebrecht. Hij was de zoon van Lodewijk Liebrecht, de broer van Nel's opa. Reintje en Pieter woonden op Ouderzorg. In het gezin van Nel's opa en oma werd als tweede kind Hendrika Johanna Liebrecht geboren, de moeder van Nel. Zij is in 1980 overleden. Dan was er nog een derde dochter, Anna. Die trouwde met Cornelis Adrianus ('Kees') Janssen die bij Rijkswaterstaat in Tiel werkte. Aanvankelijk woonde Kees Janssen ook aan de Maasdijk, maar dan buitendijks, schuin tegenover het huis van opa en oma. Reintje, de oudste dochter, heeft nog geruime tijd les gegeven op de zondagschool. Dat vond in die tijd in de consistorie plaats.

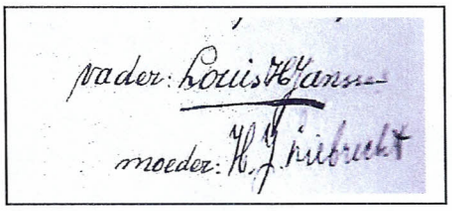

Nel is de dochter van Louis H. Janssen, die lange tijd - maar liefst van 1917 tot 1955 - gemeentesecretaris was op de kleine secretarie van de gemeente Rossum. Nel's vader kwam uit Heerewaarden. Hij is in 1966 overleden en, evenals Nel's moeder, op de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat begraven. Hun graf is door een steen te herkennen.

Louis H. Janssen kwam uit een gezin met veel ambtenaren. Hij werd in 1917 gemeentesecretaris in Rossum en ging in 1955 met pensioen. In die beginjaren van zijn loopbaan was Maurits baron Van Randwijck burgemeester. Deze werd in 1932 opgevolgd door Van Goelst Meijer, die van oorsprong militair was. Die is burgemeester geweest tot midden 1957, zij het met onderbrekingen in de oorlogstijd. Over het werk op het gemeentehuis van Louis Janssen werd thuis weinig gepraat, in ieder geval niet in het bijzijn van Nel. Maar als haar vader tussen de middag thuis kwam om thee te drinken, nam hij voor de gezelligheid vaak iemand van het gemeenthuis mee. Een ambtenaar of een voluntair, zoals Gijs de Jongh uit Gameren. En dan werd er volop gepraat en gelachen, herinnert Nel zich.

Op 16 juli 1942 werd er in Rossum een feest gevierd. De gemeentesecretaris vierde dat hij 25 jaar in dienst van de gemeente was. Ter gelegenheid van dit ambtsjubileum werd hem een cadeau aangeboden - een tuinameublement - en werd er een foto genomen voor het toenmalige gemeentehuis, op de kruising van de Slotselaan met de Kerkstraat. Dit gebouw werd later afgebroken. Op die plaats werd een nieuw gebouw, het Groene Kruisgebouw gezet. Het gemeentewapen van Rossum is op de foto boven de deur van het gemeentehuis te zien. Het was een gebouw met twee verdiepingen, met een trap naar de ingang en een bordes. Rechts was de raadszaal, links van de trap was de secretarie waar de ambtenaren werkten. Onder in het gebouw waren opslagruimten en een gevangeniscel.

Louis H. Janssen en Hendrika J.Janssen- Liebrecht, vader en moeder van Nel, zitten op deze foto in het midden op de voorste rij, achter een grote bos bloemen. Geheel rechts op de foto staan hun dochters Nel (voor) en haar wat oudere zus Bets (er achter). In de tweede rij met staande personen staat, tweede van links, de zoon van de jubilaris, Gerrit Janssen. Met daarnaast Dirk van der Kaaij, voorzitter van het gemeentelijke armenbestuur. We zien op de foto nog een aantal genodigden, allemaal in dienst of verbonden met de gemeente. Burgemeester Van Goelst Meijer zit links van de vrouw van de jubilaris. Rechts van Louis Janssen zitten Pieter Liebrecht en Eibert de Koning, de

twee wethouders uit die tijd. Achter de jubilaris en zijn vrouw staat de oma van Nel van moeders kant, Elisabeth Liebrecht- De Vries. In de achterste rij zien we, in uniform, de Rossumse veldwachter Van Zetten staan. Derde van links in die rij staat Kees van Maanen, die na de gemeentelijke herindeling in 1955 Rossum vele jaren als gemeentesecretaris heeft gediend. Hij was de opvolger van Louis Janssen.

Bets Janssen is later hoofd van de huishouding in een instelling in Ederveen geworden. Gerrit Janssen, de broer van Nel, werd in 1948, op z'n 25ste, gemeentesecretaris in Lexmond. Hij wilde eigenlijk wiskundeleraar worden, maar dat is er nooit van gekomen. De reden was dat hij in de oorlog aan de Arbeitseinsatz[1] probeerde te ontkomen. Door een functie als ambtenaar op de secretarie in Rossum aan te nemen, was je zogenoemd 'onmisbaar' en hoefde je niet naar Duitsland. Hij heeft 40 jaar lang als gemeentesecretaris in Lexmond gewerkt, dat hij tot zijn pensionering in 1988 bleef. Nel heeft zelf na de middelbare school in Bommel een opleiding als medisch analiste gevolgd. Ze heeft daarna als analiste gewerkt in Utrecht en Amsterdam. Ze trouwde met Martin Hendricus Kapteijn uit Amsterdam, die van beroep statisticus was. Hij overleed nog maar korte tijd geleden, in 2017.

De vader van Nel was een van de drie zonen van de gemeentesecretaris van Heerewaarden. Opa Gerrit Janssen was een groot deel van zijn leven - van 1880 tot 1937 - als secretaris werkzaam geweest. Nog voor de oorlog, aan het eind van de jaren '30, nam hij er afscheid, na 57 jaar in Heerewaarden te hebben gewerkt. Hij was bij zijn afscheid 87 jaar! Op een gegeven ogenblik was hij de oudste gemeentesecretaris in Nederland. Hij ligt in Heerewaarden begraven. Zijn vrouw, Petronella Cornelia van de Brink kwam oorspronkelijk uit Puifluijk in het Land van Maas en Waal. Ze is in 1932 overleden, kort na de geboorte van haar kleindochter Nel. Nel heeft haar dus niet gekend. In het gezin werden drie jongens geboren. Willem Janssen, twee jaar ouder dan Louis, werd gemeentesecretaris in Geldermalsen en Jan Johannes Janssen houder van het postkantoor in Heerewaarden.

Ook in 1955, toen Louis Janssen met pensioen ging, werd er in het dorp weer feest gevierd. Er werd onder de bevolking geld opgehaald voor een cadeau, dat onder meer bestond uit een typemachine en een verrekijker. De Rossumse fanfare Juliana droeg haar steentje bij aan het feest. De fanfare was opgericht in het jaar dat prinses Juliana, de grootmoeder van koning Willem Alexander, geboren werd. Dat was op 30 april 1909. In eerste jaren na de oprichting van de fanfare bood baron Van Randwijck de muzikanten de gelegenheid om in de schuur achter huize Vredenlust aan de Slotselaan te oefenen.

Leden van de familie Van Randwijcks woonden tot 1954 de op het Slot[2], dat werd omringd door een slotgracht, zoals ook nu nog het geval is. Als in de winter de slotgracht was dichtgevroren, mochten de dorpskinderen erop schaatsen. Als de barones door het raam naar buiten keek, namen de jongens de pet af en knikten de meisjes als teken van eerbied. Zo waren de verhoudingen in die tijd.
Het jaar 1954 was een belangrijk jaar voor de gemeente Rossum. Het gemeentehuis dat er op de foto uit 1942 van het feest van de gemeentesecretaris nog in volle glorie bij staat, maar eigenlijk 'versleten' was, wordt dan verlaten. Vanaf die tijd is het Slot gemeentehuis. Gemeentesecretaris Louis Janssen heeft nog een jaar in het nieuwe gemeentehuis gewerkt. Het oude gemeentehuis werd gesloopt.

---

[1] 'Arbeitseinsatz' is voor jongeren wellicht een nu onbegrijpelijke, maar voor mensen die de oorlog hebben meegemaakt beladen term. Het ging in de Tweede Wereldoorlog om een maatregel van de Duitse bezetter om manlijke Nederlanders in Duitsland te werk te stellen. Veelal in de oorlogsindustrie. De maatregel was een verplichting voor iedereen die niet 'onmisbaar' was. Degenen die zich aan de maatregel probeerden te onttrekken, liepen het gevaar om bij razzia's gevangen te worden genomen. Daarom doken vele mannen onder.

[2] Dat de familie Van Randwijck het Slot in Rossum bewoonde, komt terug in het artikel over Emile Von Brücken Fock.

Op de kruising van Slotselaan en Kerkstraat, dus tussen dit oude gemeentehuis en het pand van de dokter, bevond zich destijds de muziektent van het dorp. De kruising was verkeerstechnisch aan een opknapbeurt toe. De muziektent werd daarvoor in de jaren '70 verplaatst naar het Slingerbos. De muziektent staat daar heden ten dage nog.

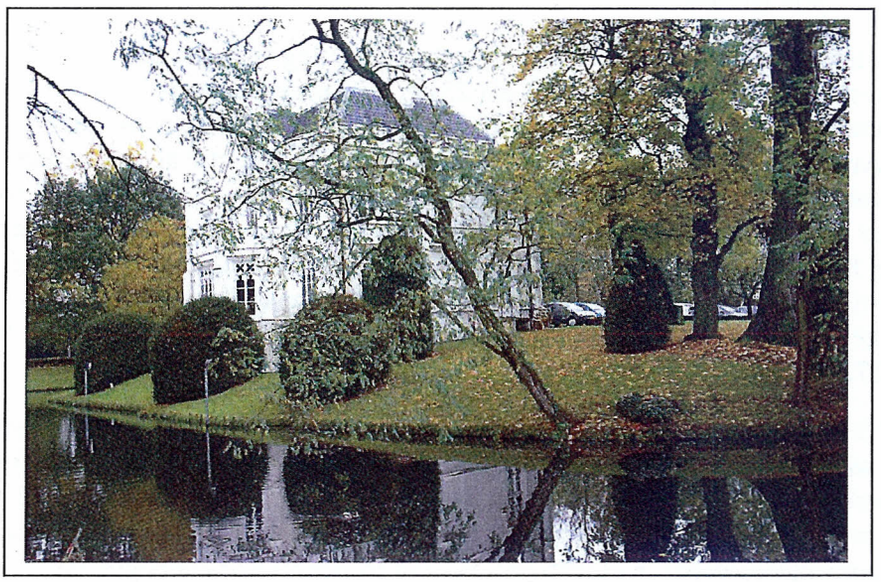

De Rossumse gemeentesecretaris woonde zelf aanvankelijk, tot 1932, in het dijkhuis van Waaldijk 3. Maar in augustus van dat jaar werd een nieuw gebouwde woning aan de Kerkstraat opgeleverd. Daar ging de familie van die tijd af wonen. Het zojuist gebouwde huis kreeg als naam 'Ons Verlangen', en als huisnummer B114a[3].

Nel ging als kind naar de hervormde kerk aan de Maasdijk. Ze ontving catechisatie van dominee Douwes. Ze weet nog dat er graven waren rond de kerk. Toen de Nieuwhof op de plaats van het kerkhof werd gebouwd, zijn de graven geruimd. Dat was in de jaren '60. Begraven werd er op dit kerkhof al lang niet meer. De protestante overledenen[4] werden al decennia lang op de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat begraven.
In de kelder van het eerste gebouw dat de naam Nieuwhof kreeg (met een knipoog genoemd naar dominee Oudhof, de predikant in die tijd) werd een jeugdsoos gehouden voor de oudere jeugd van Rossum. De kerk had samen met andere hervormde kerken in de Bommelerwaard een stimulerende kracht, een jeugdwerker, voor dit soort activiteiten in dienst.

Aan het eind van het interview praatten Nel en ik over de gebruikelijke wijze waarop Rossummers jaren lang werden begraven. Als er iemand was overleden, werd dat in het dorp 'aangezegd' door Ruth van Oijen, die behalve aanzegger ook doodgraver was. Hij ging de deuren langs in de kern van het dorp of in buurt waar de overledene woonde om het overlijden van een dorpsgenoot namens de familie mee te delen. De overledene werd veelal opgebaard in zijn of haar eigen huis. Op de dag van de begrafenis kwamen de nabestaanden, buurtgenoten, kennissen en vrienden naar het huis van de overledene. De begrafenisstoet ging dan, van daar uit, met Van Oijen voorop, lopend door het dorp, waarbij zich soms dorpsgenoten bij de stoet aansloten of voor hun huis gingen staan als de stoet voorbij trok. Sommige bewoners van het dorp sloten uit respect de gordijnen of de luiken als de stoet voorbij kwam. Aanvankelijk werd de kist in de stoet gedragen door 'kraaien'. Maar dat veranderde in 1955. Toen is er een wagentje gekomen waarop de kist werd geplaatst. Zo werd de weg van huis naar begraafplaats afgelegd.

---

[3] Alle huizen in Rossum hadden zo'n nummer. Er liep een denkbeeldige lijn door het dorp. Aan de ene kant hadden de huizen A-nummers, aan de andere kant van de lijn B-nummers. Na de oorlog heeft er een hernummering plaats gevonden. Vanaf die tijd werd een woonadres met een straat en een huisnummer aangegeven.
[4] Voor overledenen die katholiek waren, was er de katholieke begraafplaats aan de H.C. de Jonghweg.

Een graf met twee kinderen van de dorpsonderwijzer

Als je het touwtje los maakt waarmee het hek van de begraafplaats wordt dicht gehouden, stap je het grind op waarmee de paden zijn aangegeven. Vlak voor de ingang staat het prachtige, witte 'lijkenhuisje', dat nog niet lang geleden is gerenoveerd en er zo op het oog goed uit ziet. Het zit goed in de verf, zowel het houtwerk als de steen, de pannen liggen strak in rijen en de toegangspaden liggen er netjes bij. Naast en achter het huisje liggen graven. Die aan de linkerkant, tegen het parkeerterrein van de supermarkt aan, zien er verwaarloosd uit. Het zijn de oudste graven. Ze dateren van de begintijd van de begraafplaats: de jaren '60 en '70 van de 19e eeuw.
Ik loop de begraafplaats van Rossum op, nieuwsgierig naar wat ik er zal aantreffen. Een tiental meters achter het lijkhuisje, waar om je min of meer om heen moet om het oudste gedeelte van de begraafplaats te kunnen bezoeken, bevindt zich het graf van Gerrit Hendrikus van Hoften. Hij is op 19 juni 1875 geboren en op 21 augustus 1902 overleden, lees ik op het graf. Mij valt nog een naam op: in hetzelfde graf ligt Gijsbertha Johanna van Hoften, geboren in 1880 en overleden op 15 april 1903. Wie zijn deze Rossummers, vraag ik me af?

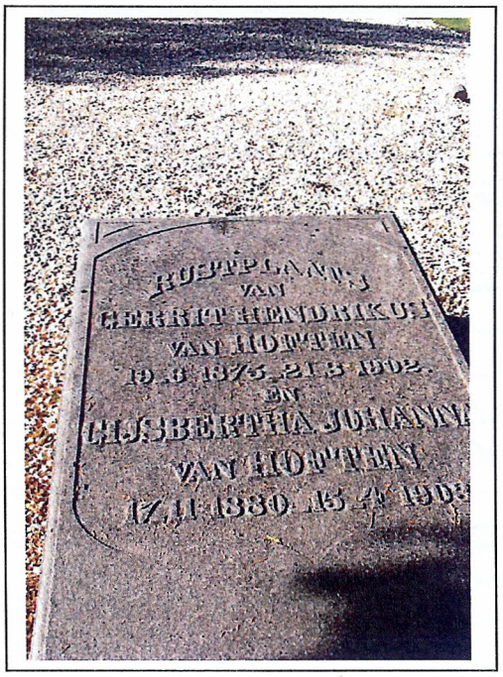

In de streek wonen tot op de dag van vandaag veel mensen met de naam Van Hoften, in Heerewaarden, in Dreumel en in Rossum. Toch zal geen enkele van hen de twee Van Hoften's van de grafkelder in Rossum herkennen als familielid. Hoe komt dat?
We gaan voor het antwoord terug naar het begin van de 19e eeuw, toen Philip Willem van Hoften onderwijzer was van de openbare school en tegelijkertijd koster van de protestantste gemeente in Rossum. Philip Willem kwam uit Den Bosch, maar was getrouwd met een Rossumse. Toen Philip Willem in 1832 op 52-jarige leeftijd vrij plotseling overleed, ontstond er op de dorpsschool een probleem: wie zou de lessen overnemen en wie zou uiteindelijk de schoolmeester kunnen vervangen? Dat bleek achteraf bezien redelijk eenvoudig: Het was zijn zoon Gerrit Hendrikus van Hoften die voor deze post in aanmerking kwam. Deze Gerrit Hendrikus was in 1807 geboren en moet dus niet worden verward met degene van wie ik op het kerkhof het graf zag liggen. Hoewel de zoon pas 25 jaar, was deze Gerrit Hendrikus een beginnend onderwijzer met veel ervaring in het onderwijs, die hij in een aantal jaren had opgedaan als hulpje van zijn vader. Hij bezat inmiddels bovendien een toelating tot het geven van onderwijs in de derde rang. Het bleek dat hij bovendien de steun genoot van het gemeentebestuur en van de schoolopziener. Zo werd hij benoemd als opvolger van zijn vader. Gerrit Hendrikus was z'n hele werkzame leven onderwijzer te Rossum. Tot volle tevredenheid van iedereen, ook van de ouders. In 1868 vierde hij nog op grootse wijze

zijn 40-jarig jubileum als Rossumse dorpsonderwijzer. Maar snel daarna moest hij de school echter om gezondheidsredenen verlaten.
Tijdens de ziekte die het Gerrit Hendrikus van Hoften niet langer toestond zijn functie uit te oefenen, nam zijn zoon Karel Cornelis van Hoften de functie van schoolmeester waar. Ook deze zou lange tijd aan de school verbonden blijven. Na een dienstverband van 40 jaar neemt Karel Cornelis van Hoften in 1907 afscheid van het onderwijs in Rossum, verlaat het dorp met zijn vrouw en ongehuwde dochter en vestigt zich in Nijmegen. Karel Cornelis van Hoften heeft vier kinderen. De oudste is zijn zoon die naar zijn vader werd vernoemd: Gerrit Cornelis van Hoften, geboren in 1875. De jongste dochter heet voluit Gijsbertha Johanna, geboren in 1880.

In de zomer van 1902 krijgt Karel Cornelis van Hoften een onheilspellend bericht uit Rotterdam. Het luidt dat zijn zoon, die daar bij de gemeentelijke belastingdienst werkt als adjunct-inspecteur, ernstig ziek is. Hij besluit spoorslags naar Rotterdam te vertrekken, op tijd om aanwezig te zijn bij het overlijden van zijn zoon op 21 augustus 1902. Deze wordt in Rossum begraven. Hij werd slechts 27 jaar oud.

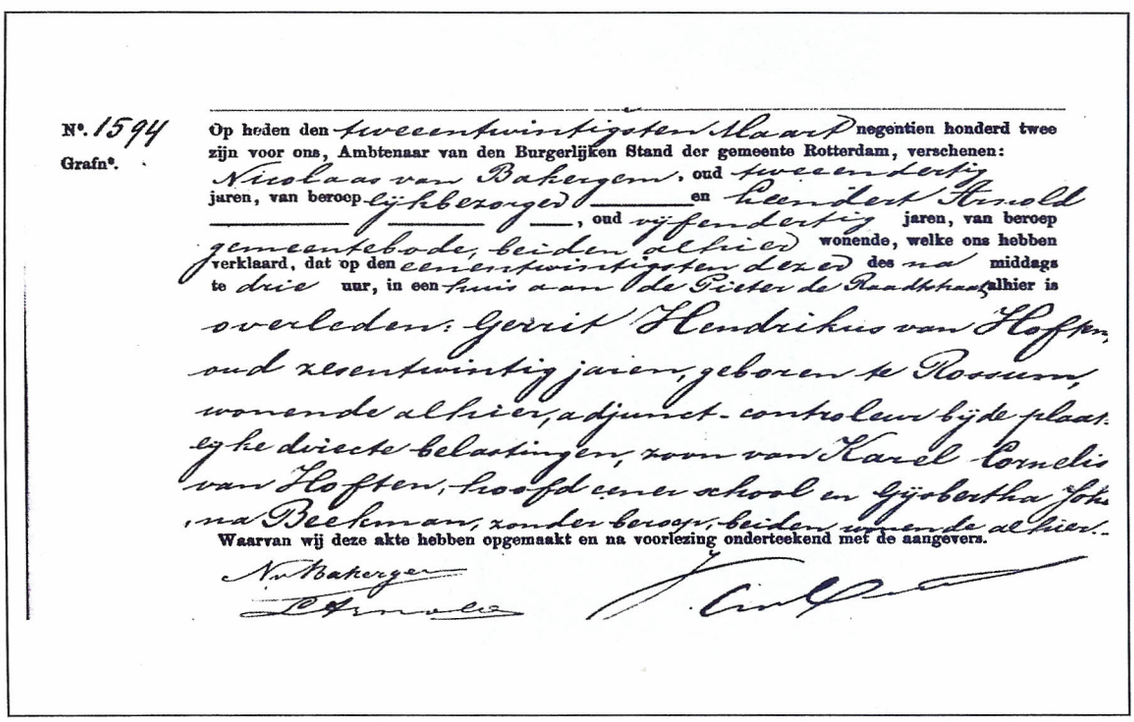

N°. 1594
Grafn°.

Op heden den tweeëntwintigsten Maart negentien honderd twee zijn voor ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Rotterdam, verschenen: Nicolaas van Bakergem, oud tweeëndertig jaren, van beroep bijkbezorger, en Leendert Arnold, oud vijfendertig jaren, van beroep gemeentebode, beiden alhier wonende, welke ons hebben verklaard, dat op den eenentwintigsten dezer des namiddags te drie uur, in een huis aan de Pieter de Raadthuis alhier is overleden: Gerrit Hendrikus van Hoften, oud zeventwintig jaren, geboren te Rossum, wonende alhier, adjunct-controleur bij de plaatselijke directe belastingen, zoon van Karel Cornelis van Hoften, hoofd eener school en Gijsbertha Johanna Beekman, zonder beroep, beiden wonende alhier.
Waarvan wij deze akte hebben opgemaakt en na voorlezing onderteekend met de aangevers.

N. van Bakergem
L. Arnold

Het zijn droevige jaren voor Karel Cornelis. Kort daarna overlijdt ook zijn jongste dochter, Gijsbertha Johanna, op 22-jarige leeftijd.

De doodsoorzaak van beide kinderen is onbekend, en moeilijk te achterhalen. De overleden zoon was ongehuwd en had dus ook geen kinderen. Met zijn overlijden is deze tak van een familie van onderwijzers uitgestorven, die meer dan een eeuw lang het lager onderwijs in het dorp Rossum diende. Vandaar dat niemand zich deze familie Van Hoften nog kan herinneren. Het graf dat ik bezocht ziet er piekfijn uit, maar niemand zal zich voor onderhoud van dit dubbelgraf nog verantwoordelijk voelen.

Een Hurnse aannemer uit Rossum

Op de begraafplaats aan de Burg. Van Randwijckstraat bevinden zich enkele graven van leden van de familie Beenen. Deze familie is een oude Rossumse familie met vertakkingen naar andere Rossumse families, zoals Van de Wetering, Van der Zalm, Leeuwenhaag, Van Veenendaal, en andere. We interviewen Hans Beenen over de historie van zijn familie. Hij zegt daar - met een knipoog - over: 'Driekwart van Rossum is familie van mij, al is het soms verre familie, via mijn groot- of overgrootouders.'

Hans komt uit een gezin met twee jongens. Zijn broer Jan - voluit Jan Anthonie - is van december 1945. Hij is zelf van 1943. Zijn vader, Gradus, voluit Gerardus Beenen was een bekende Rossummer. Men kende hem onder meer als dorpsaannemer in Hurwenen. Zo was hij zijn loopbaan overigens niet begonnen. Hij was eerst als timmerman werkzaam bij Arend van Zuidam uit Hurwenen, die zijn aannemersbedrijf vanuit een schuur aan de Dorpsstraat uitoefende. Op de deur van de werkplaats bevond zich de spreuk 'Bent u tevreden, zeg het anderen, hebt u klachten, zeg het ons'. Het was ook een bedrijf waar velen uit de omgeving kwamen aanwaaien om de aannemer te vragen kleine ongemakken in hun woning te repareren. Soms kwamen boeren er hun klompen laten maken. Klompenbandjes hingen in een hele serie aan de muur klaar om klompen, waarvan de bovenzijde was afgebroken, in de timmermanswerkplaats te herstellen.

Hans Beenen's moeder heette Gerritdina de Weert en kwam uit Delwijnen. Zijn ouders werden beide in 1914 geboren. Zijn vader overleed in 1991 en zijn moeder in 1993. Beide werden begraven op de nieuwe algemene begraafplaats aan de H.C. de Jonghweg. Ze woonden vrijwel hun hele leven in het huis dat aannemer Van Zuidam aan de H.C. de Jongweg voor Johannes Beenen bouwde. Dat was Hans' opa. Hans en zijn broer Jan werden er geboren. Eerst had dit huis nummer B 156b, later werd het nummer 3 en nog weer later nummer 17, steeds hetzelfde huis, alleen werd de nummering enige keren aangepast aan de gewijzigde situatie. Er zijn in de loop van de tijd verschillende woningen tussen de bestaande bebouwing gebouwd. Het huis staat er nog steeds. Opa Johannes Beenen die in Rossum was geboren, bezat ook nog een huis in de Schoolstraat, nummer 3, dat in de grote brand die Rossum in 1929 trof, afbrandde. Hij was getrouwd met Jacoba van Veenendaal, die ook in Rossum was geboren.

In de eerste dagen van de Tweede Wereldoorlog diende Gradus Beenen bij het regiment onder kapitein Helmonds, dat gelegerd was langs de Zuid Willemsvaart in Brabant. Gradus praatte niet vaak en niet graag over die tijd. 'Hij zei er eigenlijk nooit iets over', zegt Hans, die over de ervaringen van zijn vader in die eerste oorlogsdagen eigenlijk niets weet. Hij weet alleen dat de commandant van zijn vader altijd contact met z'n vader heeft gehouden, tot aan het overlijden van Gradus Beenen toe. In die tijd ontmoette Gradus Albert de Bont, uit Dreumel, waamee hij het goed kon vinden. De twee zijn later nog veel met elkaar opgetrokken. Bij Zijtaart in de buurt van Veghel staat overigens een monument ter nagedachtenis van zeven Nederlandse soldaten uit hetzelfde

regiment die daar op 11 mei 1940 zijn gevallen. Het oorlogsmonument bevindt zich aan de weg langs het kanaal.

Voor de Tweede Wereldoorlog woonden de grootouders van Hans een aantal jaren in bij een oudtante tante in de Doorningstraat in. Ze heette Huibertje van Veenendaal en was eerst met Ariën Beenen getrouwd, maar na diens overlijden met Jan van Rijnsbergen. Na tien jaar inwonen was het wel genoeg geweest, vond men, en het werd tijd voor een eigen huis. Dat werd in 1939 gebouwd aan de H.C. de Jongweg voor zegge en schrijve *f* 3600. Dat waren nog eens tijden! De houten draaitrap in het huis kostte *f* 75 en alle kozijnen tezamen stonden op de rekening voor *f* 150. Kom daar nog eens om!
Albert de Bont en Gradus Beenen hebben na de oorlog gezamenlijk het aannemersbedrijf van Van Zuidam overgenomen. Gradus Beenen en Albert de Bont bouwden verschillende huizen in Rossum - bijvoorbeeld aan de Van Randwijckstraat; huizen die er nog staan - en in Hurwenen - zoals het dubbele woonhuis aan de Groenestraat voor hoofdonderwijzer Woudstra en gemeenteambtenaar Meydam bijvoorbeeld en het huis van gemeentesecretaris Van Maanen aan de Molenstraat. Ook in omliggende plaatsen was het bedrijf actief. Zo zijn er door het bouwbedrijf ook woningen gebouwd in Heerewaarden en Zaltbommel. Om zo'n woning gegund te krijgen, moest erop worden ingeschreven, waarvoor de aannemer een kostenraming moest maken. Als de klus werd gegund, betekende het dat er weer voor een jaartje werk was. Het aannemersbedrijf van Gradus Beenen was, kortom, een redelijk florerend bouwbedrijf, met op een gegeven ogenblik een vijftal knechten, waaronder Rossummers als Marcelis Jonkerman, Toon Kooijman en Jo van den Dungen en de zoon van Albert de Bont Nico uit Hurwenen, die er hun brood verdienden. Er werden door het bedrijf ook doodskisten gemaakt, altijd op bestelling. Bij een overlijden in het dorp, ging Gradus ook mondeling 'aanzeggen', wat betekende dat hij langs de deuren ging om de dorpsbewoners op de hoogte te brengen van het overlijden en van de datum en het tijdstip waarop de overledene zou worden begraven. Ook dat was dan zijn taak.
Beide zoons van Gradus Beenen, Hans en Jan, hadden er, evenmin als Nico, de zoon van Albert de Bont, interesse in om het aannemersbedrijf van hun vader over te nemen. Hans had in zijn jeugd, toen hij pas van de HBS kwam, wel eens tijdje in het bedrijf meegewerkt, als opperman of manusje van alles. Maar tot veel animo om het aannemersbedrijf voort te zetten, had dit bij hem en zijn broer niet geleid. In het midden van de jaren '60 zijn de twee aannemers daarom gestopt met het bedrijf. Gradus Beenen ging als onderhoudstimmerman bij de gemeente Rossum werken. Hij werd later gemeentebode, een functie die hij tot zijn pensioen in 1979 uitoefende. De gemeente had aanvankelijk nog veel woningen in de sociale sector in bezit en bovendien nog verschillende andere panden, waaronder uiteraard het gemeentehuis, met het koetshuis, waar Klaas van Muijlwijk woonde. Verder waren de woonhuizen van twee gemeenteambtenaren en het oude schoolhuis, alsmede natuurlijk de school aan de Maasdijk gemeentelijke eigendommen.

De familie Beenen was een van oudsher hervormde familie. Oma Jacoba Beenen- van Veenendaal wat strenger in de leer dan Opa Johannes Beenen. Oma kon niet fietsen, vertelt Hans, dus ze moest alles lopend doen, ook 's zondag naar de kerk, aan het andere eind van het dorp. Het wekt geen verwondering dat beide kleinzoons, Hans en Jan, door hun ouders naar catechisatie werden gestuurd. Die werd door dominee Douwes gegeven in de consistorie van de kerk. Een bijzonder aardige man, zegt Hans. Maar we haalden als pubers natuurlijk ook veel kattekwaad uit. Zo rookten we sigaren voor de catechisatie begon, zodat het in de consistorie blauw van de rook zag en je bijna geen hand voor ogen meer kon zien. Als de dominee dan binnenkwam, vond die het niet verantwoord daar les te geven en meende tot onze vreugde dat we beter naar huis konden gaan. 'Maar dan ontstond er thuis een probleem, omdat mijn moeder dan vroeg hoe het mogelijk was dat we zo snel weer thuis waren. Daarom fietsten we maar een flink stukje om, om daarmee een boze moeder te ontwijken.'

Op een ander moment, tijdens de winter, lag er voor de deur van de consistorie in Rossum een flink pak sneeuw. Nadat onze les van de dominee afgelopen was, kwam er een groep oudere kinderen voor hun les. Maar Hans en zijn kornuiten barricadeerden de consistoriedeur met een pak sneeuw, waardoor de deur niet meer open kon. De catechisatie was gericht op de belijdenis van de jongeren op Palmzondag. Deze gebeurtenis maakte het hen mogelijk lidmaat van de Hervormde kerk te worden.

Bij de kinderen die bij de dominee op catechisatie zaten, kwam dominee Douwes op huisbezoek, zoals het de gewoonte was. Toen Hans belijdenis zou doen, was dit ook het geval. De dominee ging langs bij zijn leerlingen, veertien in getal, en kreeg bij ieder bezoek dat hij aflegde ook een borreltje. Hij bezocht de familie Beenen als laatste in de rij. Enigszins wankel begaf hij zich na zijn afscheid op weg. Het was een heel eind naar huis, vooral gezien zijn toestand.
Hans voetbalde in z'n jonge jaren bij de Rossumse voetbalvereniging RVV, net als zijn broer. De club speelde haar wedstrijden op zondag. Maar dat stond zijn Oma niet aan. Dat haar kleinzoons op de dag van de Heer wedstrijden speelden, vond ze niet zoals het hoorde. Hans' ouders hadden er echter minder moeite mee. Om Oma niet te veel tegen de haren in te strijken, verzwegen Hans en Jan voor haar dat zij op zondag voetbalden. Er werd in die tijd gevoetbald op het terrein aan de Maasdijk. Op dit terrein wordt tegenwoordig aan het eind van de zomer de kindervakantieweek gehouden.
De kerk was een belangrijk instituut in Hans' jeugd. Hij ging bijvoorbeeld trouw naar lessen van de zondagsschool die in het schoolgebouw aan de Maasdijk werden gegeven. Ouderlingen gaven er les in Bijbelse geschiedenis. De klassen zaten vol; er waren wel vier klassen met leerlingen. Wim van

daarna nog een partijtje werd gebiljart in een café in Oss werd er ook flink 'ingenomen'. Het was duidelijk dat Hans en zijn baas niet meer in staat waren 'er op kantoor nog eens rustig naar te kijken'. Wim stelde daarom voor dat Hans er nog eens een weekendje over zou nadenken. Als hij het de volgende maandagmorgen zou hebben opgelost, werd hij door Wim opnieuw uitgenodigd om dat te vieren. Hans fikste het; het bleek een fluitje van een cent te zijn. Dat vieren ging de twee goed af. Hans was behoorlijk aangeschoten. Zo werd Hans voor de tweede keer tipsie, zoals hij zegt. Eerlijk is hij wel, dat is hem na te geven.

Op de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat liggen zijn beide grootouders: Johannes Beenen en Jacoba van Veenendaal. Op hun graf is een grafsteen geplaatst. Hans heeft nog veel warme herinneringen aan zijn opa en oma.

Ook de ongehuwde broer van Opa Beenen, Frederik Beenen, had een graf op de oude begraafplaats in Rossum. Maar twee jaar geleden stuurde de gemeente Maasdriel Hans een brief met de vraag of dit graf geruimd zou mogen worden. Als de familie dit graf wilde laten voortbestaan, zou daarvoor € 400 moeten worden betaald. Hans heeft na overleg met z'n broer en zijn nichtje besloten om het graf van zijn oudoom te laten ruimen. Een beslissing die hij tot het graf van zijn opa en oma niet zou nemen: 'We laten het graf van mijn opa en oma onder geen beding ruimen!' Het graf van Frederik Beenen blijkt enkele jaren later overigens nog niet geruimd te zijn.

Een oorlogsgraf

In de krant van 30 juni 1947 kon men de volgende annonce aantreffen:

Enige kennisgeving

Eerstheden is komen vast te staan, dat eind November 1944 is omgekomen onze beste kleinzoon, broeder en neef,

Emile von Brucken Fock

in de ouderdom van 23 jaar.

Uit aller naam,
S. A. C. **von Brucken** Fock—Pické.

Aerdenhout, 30 Juni 1947.
Schulpweg 8.

De annonce roept bij menigeen vragen op. Zoals waarom er 'eind november' staat en niet gewoon een datum, zoals gebruikelijk is.
Waarom is de annonce niet door de ouders van de overledene geplaatst, maar door zijn grootouders? Je denkt dat dit een bijzondere annonce zal zijn, over een bijzondere kwestie. Dat blijkt ook zo te zijn.
We bezien eerst de situatie op de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat in Rossum, vervolgens leggen we uit wat we hebben gevonden in ons onderzoek naar de 23-jarige overledene Emile von Brucken Fock. Naar zijn achtergrond, zijn herkomst en zijn overlijden.

Bezoekers van de begraafplaats zullen zijn graf wellicht ongemerkt passeren. De jongeman die er begraven is komt niet uit Rossum, zullen velen denken. Hij heeft althans geen naam die bij Rossummers de bellen doen rinkelen. Het graf ligt langs het pad dat evenwijdig aan de Van Randwijckstraat is ligt en ziet er netjes uit.

Wie was Emile von Brücken Fock? Waarom ligt hij op de begraafplaats in Rossum begraven? Dit is de steen die op het graf staat:

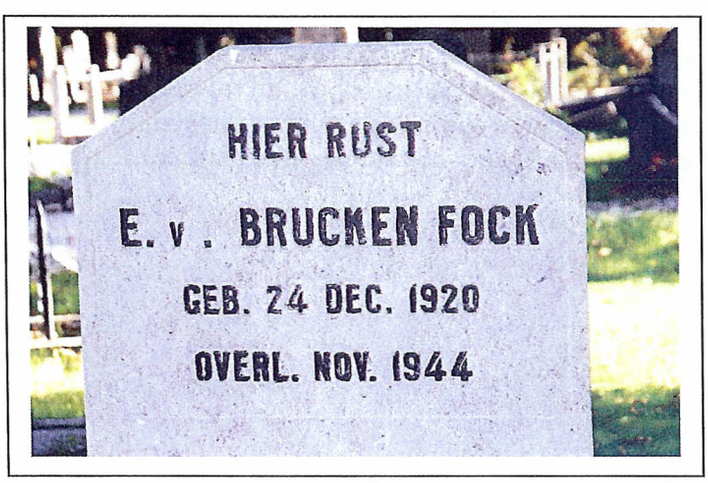

Emile is zoon van Henri Carolus Samuel Emile von Brücken Fock, die op 4 maart 1880 geboren werd in Amsterdam. Zijn moeder is Maria Catharina Ulrica van Randwijck, geboren op 7 juni 1889 in Arnhem. Met deze gegevens komt er al enige duidelijkheid. Emile is de kleinzoon van Frans Willem baron van Randwijck (geboren in 1854, overleden in 1930) en Agnes Boreel (geboren in 1853 en overleden in 1916), die op het Slot in Rossum hebben gewoond. Zij zijn beide in Rossum begraven.
Hebben Emile's ouders, het overlijden van Emile in een annonce kenbaar gemaakt? Zoals Emile's grootouders deden? Neen, dat is niet het geval. Zijn ouders waren namelijk al voor de oorlog naar Nederlands Indië gegaan. Zij hadden het plan om op midden Java een plantage te beginnen. Toen de oorlog in Indië begon, waren ze op Java. Ze zijn in een Jappenkamp geïnterneerd. Vader Henri is op 21 mei 1944 in het kamp Lampersari-Sompok gelegen bij de plaats Semarang op Java, overleden. Moeder Maria overleed, op 19 juli 1945 in datzelfde kamp. Hun beide graven zijn oorlogsgraven.

Dit betekent dat op het moment van plaatsing van de annonce van het overlijden van Emile in de krant, diens beide ouders al overleden zijn. Een en ander is in overeenstemming met de tekst van de annonce. Daarin wordt ook geschreven dat Emile 'broeder' was, dat hij dus niet de enige in dit gezin was. Dat is juist: Emile was de oudste jongen in het gezin. Na hem werden nog een zusje en een broertje geboren. Uit jeugdfoto's van Emile wordt dit duidelijk. Op de linker foto staat Emile rechts. De foto zal in 1927 of 1928 genomen zijn. Wat de andere foto betreft: de middelste jongen op de rechter foto is Emile, die hier een jaar of 12, 13 zal zijn. Dit houdt in dat de foto ongeveer in 1932 of 1933 zal zijn genomen.

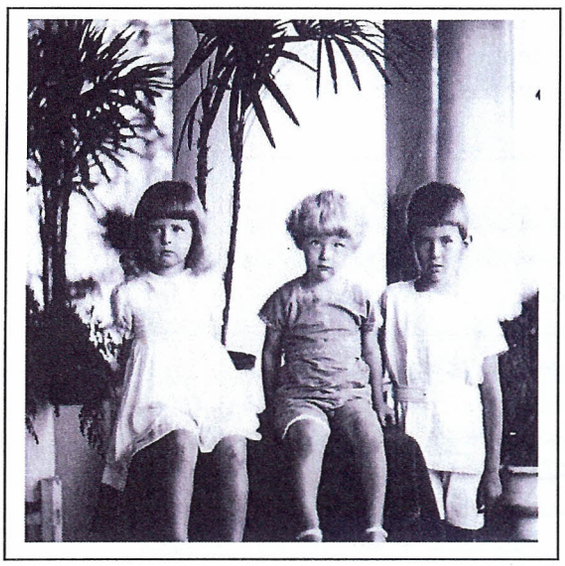

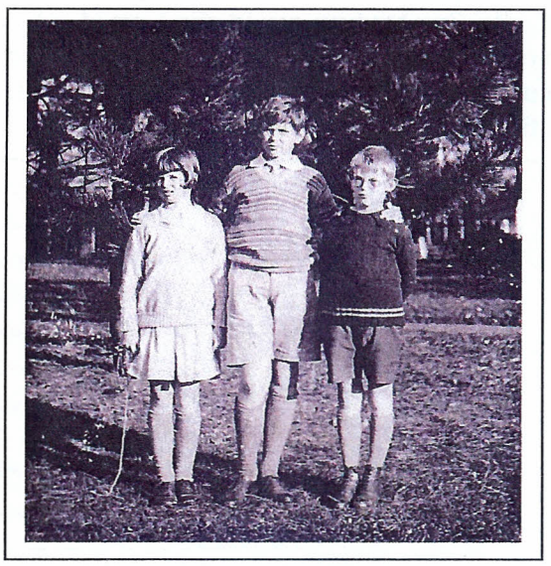

De twee andere kinderen van het echtpaar Von Brücken Fock- Van Randwijck zijn na de oorlog naar Nieuw Zeeland geëmigreerd. Zij kregen daar kinderen die daar nog steeds wonen.
Waar verbleef Emile in die tijd in Rossum? In de gemeentelijke administratie staat dat dit op het adres Slotsestraat A5 was. Op 1 juli 1957 werden de huizen in Rossum voorzien van een nieuw adres ('de omnummering') [5]. Welk adres is dit? Het zal niemand verbazen dat het om 't Slot gaat, dat in de oorlog nog door de familie Van Randwijck werd bewoond en later gemeentehuis werd. Het huidige adres van dit pand is Slotselaan 6.
Aan het eind van de jaren '30 studeert Emile tropische landbouw aan de gerenommeerde landbouwschool in Deventer. Hij haalt daar later ook zijn diploma. Het is inmiddels het begin van de oorlog. De studenten van de Deventer landbouwschool discussiëren vaak over de situatie in het land. Emile zal daar aan hebben deelgenomen en zijn mening hebben gevormd. Zoals zoveel van zijn medestudenten is die anti-Duits. Een aantal van zijn studievrienden komen in het verzet terecht, staat er in de informatie die op internet te vinden is.
Hoe dan ook, als Emile zijn studie heeft afgerond, besluit hij naar familie in Rossum te gaan. Daar is hij op 29 mei 1942 in het bevolkingsregister ingeschreven. Zich bij zijn ouders in Indie aansluiten, is in de oorlogstijd uiteraard niet mogelijk. Hij gaat naar z'n tante, Roline Wilhemine van Randwijck in Rossum, die er het Slot bewoont. In zijn hoofd zitten allerlei denkbeelden over de situatie in het land, denkbeelden die hij deels in z'n studie zou hebben opgedaan. Eind 1944 rukken de geallieerde legers op, vanuit Normandië naar Nederland. Het gebied ten zuiden van de Maas wordt in het najaar bevrijd, maar de opmars stokt na de Slag om Arnhem in september '44. De situatie in het Rivierengebied verandert dramatisch: de Bommelerwaard wordt in het najaar en de winter van 1944-45 frontgebied. Rossum is nog in handen van de Duitsers, maar de overkant, Alem bijvoorbeeld, is bevrijd.

---

[5] De omnummering vond in Rossum plaats in 1955, ten tijde van de samenvoeging van de gemeenten Rossum en Hurwenen. Zie het stuk over het interview met Nel Kapteijn- Janssen. In het Rentmeestershuis, Slotsestraat A8, later Slotselaan 2, woonde Rolinde baronnes van Randwijck.

Dan - het zal in november 1944 geweest zijn - neemt Emile een besluit die hem het leven zal gaan kosten: hij wil naar bevrijd gebied om zich bij de geallieerden aan te sluiten. We weten zijn overwegingen niet met zekerheid, want gegevens zijn daar niet over, hoewel er familieleden zijn die het melden. Het idee om de Maas over te steken lijkt in Emile's hoofd steeds vastere vormen aan te nemen. En hij wil dit in november 1944 ten uitvoer te brengen. Hij gaat het proberen. 'Is het hem gelukt?', is de vraag die bij zijn tante speelt, maar zij is er onzeker over. 'Waar is Emile gebleven?' Men hoort niets meer.
Dan komt op 5 mei 1945 de bevrijding. De familie verkeert nog steeds in onzekerheid over het lot van Emile. Zou het hem gelukt zijn bevrijd gebied te bereiken? Hoe langer het duurt, hoe meer de hoop op een goede afloop afneemt. Er worden advertenties in kranten gezet die om informatie vragen, maar er komt geen reactie op. Die reactie komt pas in juni 1947 en staat in de volgende aangifte in de gemeente Maasdriel:

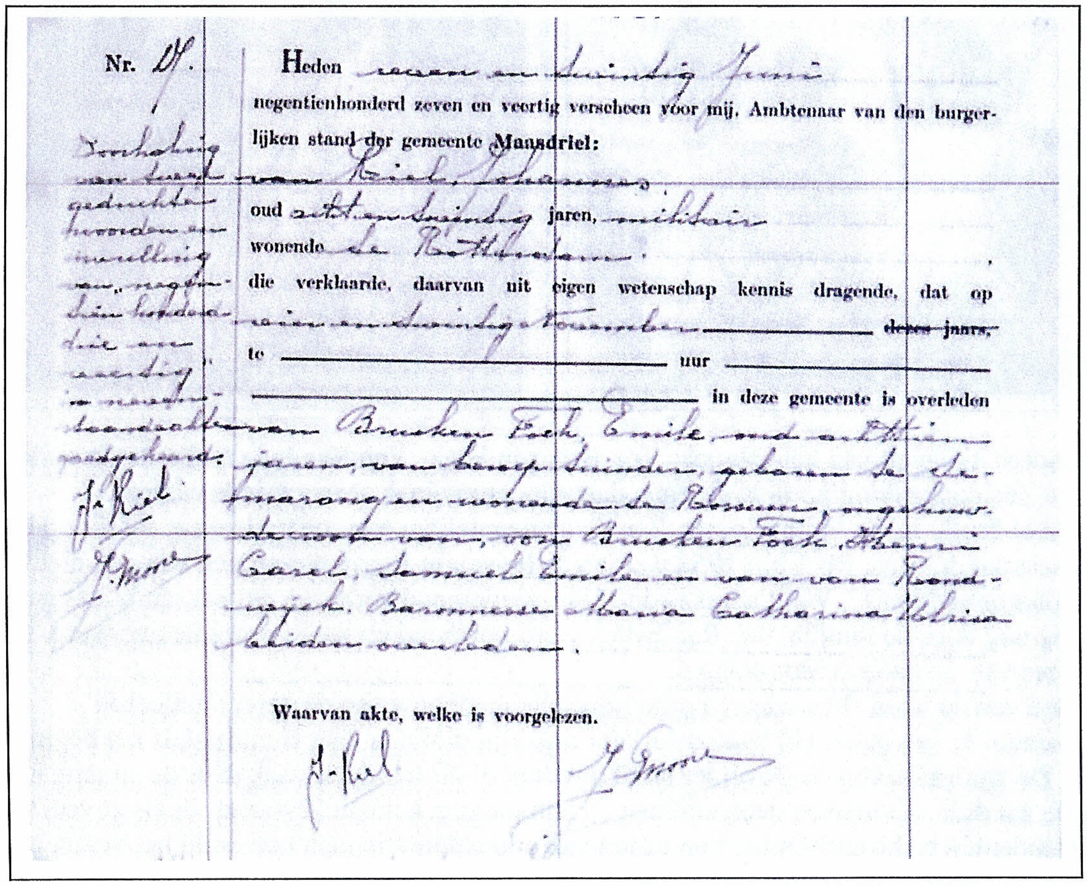
Nr. 24.

Heden zeven en twintig Juni negentienhonderd zeven en veertig verscheen voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente Maasdriel: van Riel, Johannes oud acht en twintig jaren, militair wonende te Rotterdam, die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op vier en twintig November ~~dezes~~ jaars, te ... uur ... in deze gemeente is overleden von Brucken Fock, Emile, oud achttien jaren, van beroep ..., geboren te Semarang en wonende te Renkum, ongehuwd, zoon van von Brucken Fock, Henri Carel, Samuel Emile en van van Randwijck, Barones Maria Catharina ..., beiden overleden.

Waarvan akte, welke is voorgelezen.

Hier staat dat de militair Van Riel op 27 juni 1947 het overlijden aangeeft van Emile von Brücken Fock op 24 november 1944. In de toegevoegde aantekening die erbij staat wordt een onjuiste datum vermeld, namelijk 24 november 1943. Daarmee heeft de familie niettemin de duidelijkheid die zij wensen: Emile is overleden.
Maar de vraag is waar en hoe Emile precies is overleden. Het antwoord wordt op deze aangifte niet vermeld. Daar geeft een dossier in het Nationaal Archief in Den Haag meer informatie over. In dit dossier bevindt zich het verslag van een berging van een drenkeling, die is aangetroffen 'in het oude haventje' van Kerkdriel. Dus in de Maas tussen Alem en Kerkdriel. Het stoffelijk overschot verkeert 'in verregaande staat van ontbinding. Vrijwel al het weefsel is verdwenen.' Dit gegeven maakt identificatie van het stoffelijk overschot vrijwel ondoenlijk. Maar het biedt de familie wel de gelegenheid om een annonce in de krant te plaatsen.

Hierin komt naar voren dat de zuster en broer van Emile de oorlog hebben overleefd, ondanks dat zij niet bij hun ouders verbleven. Ook Frans Steven Carel van Randwijck, oom van Emile en

wonende in Baarn wordt in de annonce genoemd. De begrafenis heeft plaats op 3 juli in Rossum, op de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat. Op het graf wordt een steen geplaatst.

Eerst heden is vast komen te staan, dat eind November 1944 is omgekomen onze beste broeder en neef

Emile von Brucken Fock

in den ouderdom van 23 jaar.

Boskoop
F. W. von Brucken Fock
Château d'Oex
A. C. von Brucken Fock
Baarn
F. S. C. baron van Randwijck.

26 Juni 1947.

Begrafenis heeft plaats op 3 Juli a.s. op de Algemeene Begraafplaats te Rossum (G.).

Veel is duidelijk geworden over de gebeurtenissen met betrekking tot Emile. Maar er blijft nog een belangrijke vraag onbeantwoord. Die luidt hoe in eind juni 1947 vastgesteld is dat de drenkeling in Kerkdriel inderdaad Emile von Brücken Fock zou zijn. Daarover biedt het dossier over deze kwestie in het Nationaal Archief geen uitsluitsel. De identificatie van het gevonden stoffelijk overschot zou door nader onderzoek kunnen worden vastgesteld. Maar of dit heeft plaats gevonden, wordt niet vermeld. En dat blijft toch onbevredigend, niet tegenstaande het feit dat de familie ervan uit gaat dat de vermiste jongeman Emile moet zijn geweest.

Van boomgaarden spuiten en stenen bakken

Hennie van Gameren verzamelt foto's van de dorpen Rossum en Hurwenen. Hij heeft er inmiddels duizenden. Er zijn drukbezochte exposities geweest waar een deel van Hennie's collectie is getoond. Mede hierdoor is hij inmiddels een bekende Rossummer geworden. Maar er is nog een reden voor zijn bekendheid in Rossum. Hij werd er geboren. Zijn familie kwam, van moeders kant, uit Rossum en van vaders kant uit Hurwenen. Hennie stamt, met andere woorden, af van oude Rossumse en Hurnse families, met banden met andere in deze dorpen vanouds bekende families. Veel daarvan zijn er op de begraafplaats aan de van Randwijckstraat in Rossum begraven. Zoals zijn grootouders Janus van Drunen en Jaantje van Drunen-Versteeg, ook de ouders van Hennie's oma Jaantje zijn er begraven.

Zijn grootvader heette officieel Adrianus Marinus van Drunen en is op 6 april 1903 geboren in Alem–Maren Kessel. Grootmoeder Jaantje was een echte Rossumse. Ze is op 12 november 1905 geboren in de Koningstraat, of de Singel zoals oude Rossummers vaak zeggen. Toen ze in 1929 trouwden zijn de twee in de Breesteeg gaan wonen. Later is de naam van die straat omgedoopt in de H. C. de Jonghweg. Hennie's grootvader had daar een voor die tijd vrij groot fruitbedrijf. Z'n opa Janus was ook loonspuiter. Dit betekende dat hij voor andere fruittelers boomgaarden spoot. Hij in die tijd aan huis ook spuitmiddelen aan andere fruittelers verkocht. Het was een hele andere tijd dan nu, met veel minder regels dan tegenwoordig.

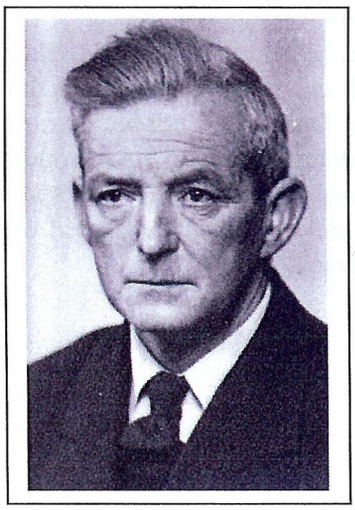

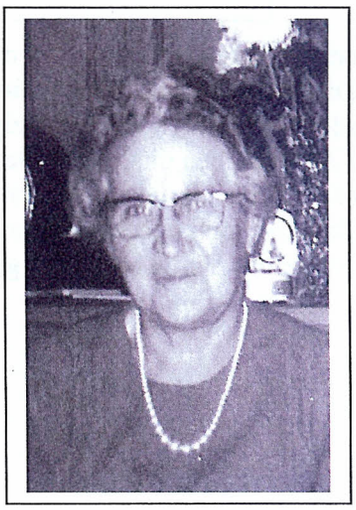

Hennie vond dit in zijn jeugd prachtig: zijn opa had een tractor met een spuit erachter en een maaimachine om zijn boomgaard te maaien. In die jaren waren er alleen nog maar hoogstam fruitbomen, en die werden met de spuit in de hand gespoten, omdat er anders niet tot boven in de bomen kon worden gespoten. Voor de gezondheid was dit natuurlijk minder goed. Het gif dat toen werd gebruikt was veel gevaarlijker dan het nu is. Nu moet al dat goedje achter slot en grendel staan, maar dat was toen niet een vaste regel. Het stond allemaal achter het huis in een klein schuurtje op een plank. Iedereen kon er gewoon bij. Dat kun je je vandaag de dag niet meer voorstellen.
Janus en Jaantje van Drunen trouwden op 12 september 1929 en kregen tijdens hun huwelijk vier kinderen. Een zoon, Dirk, en drie dochters, Jana, Koosje en Tineke. Koosje werd later Hennie's moeder. Hennie kwam in zijn jeugd bijna dagelijks bij zijn grootouders. Het was voor hem een plek waar hij zich heel erg thuis voelde. Dat viel anderen ook op. Zijn tante zei bijvoorbeeld altijd: 'Oma's menneke is er weer, hoor.'

Nadat zijn opa op 13 september 1966 is was overleden, is oma Jaantje verhuisd naar het Antonie Weygertzeplein in Rossum. Schuin tegenover het huis waar haar dochter Koosje met haar gezin woonde. Hennie kon vanuit zijn slaapkamerraam bij oma naar binnen kijken. Als hij in het

weekend uit was geweest en thuiskwam - hoe laat het ook was -, stond oma voor het raam en zwaaide even naar Hennie. Ze konden dan als het ware alle twee rustig gaan slapen. Oma was een heel lief mens, zegt Hennie, terugdenkend aan die tijd. Hij heeft er alleen maar goede herinneringen aan. Ook aan zijn opa, maar die is veel te vroeg overleden om er nog levendige herinneringen aan te hebben. Hennie was 10 jaar toen die overleed.

Van moeders kant zijn er niet veel mensen meer in leven. Twee tantes, zusters van zijn moeder, leven nog. De overigen zijn al gestorven. Hennie heeft wel enkele neven en nichten. 'We zien elkaar niet veel. Iedereen heeft een eigen leven, maar als we elkaar zien, is het goed. Het is bij ons niet uit het oog, uit het hart.'
Hennie noemt ook de naam van de halfbroer van zijn opa, Gerrit van Drunen. Die was getrouwd met Huibertje van Mil. Gerrit van Drunen was baas van 'den oven', zoals in de volksmond de steenfabriek aan de Maas in Rossum werd genoemd. Hij woonde aan de Maasweg, in het huis naast de visvijver.

En de familie van Hennie's vader? Heeft Hennie misschien meer familie van vaders kant dan van moeders kant? De familie Van Gameren komt uit Hurwenen. Zijn opa, Drikus (Hendrikus Engelinus) van Gameren woonde aan de Waaldijk. Hij trouwde op 29 juli 1929 met Nel (Petronella) Dam, die uit Gorinchem kwam. Hennie is naar zijn opa vernoemd, zoals dat in die tijd niet ongebruikelijk was.

Toen Drikus en Nel elkaar in de jaren '20 van de vorige eeuw vonden, had Nel al 2 kinderen uit een eerder huwelijk: Simon (Siem) en Willem (Cor) Smit, een tweeling. Samen kregen opa en oma Van Gameren nog vier kinderen: Jan, Ad - Hennie's vader - , Tonny en Hennie. Van de zes kinderen zijn er helaas nog maar twee in leven. De oudste, Simon die inmiddels dik in de negentig is, en Hennie, de jongste. Oma had thuis haar handen vol. Ze voedde niet alleen haar zes kinderen op, maar ze had bovendien de zorg voor haar zus Trui (Geertruida) Dam op zich genomen. Tante Trui was blind. Ze woonde bij opa en oma in. Opa was arbeider op de steenfabriek in Hurwenen.

Hennie's vader, die veel Rossummers kennen als Adje van Gameren, heeft gewerkt op een boterfabriek en in de glasfabriek in Leerdam. Hij is bakkersknecht geweest bij bakker Neet in Hurwenen en bij Bakker Gremmee in Rossum. Het bakken zat in zijn bloed, vertelt Hennie met een olijke glimlach, dus kon het niet uit blijven dat hij stenenbakker (ofwel stoker) werd op de steenfabriek in Rossum. In een zekere periode werkte hij er ook als heftruckchauffeur. Als stoker had je veel verantwoording. Als je je werk niet goed deed, kon er veel schade ontstaan. Hij moest op vaste tijden zijn ronden doen om de tempratuur in de ovens te meten. Hennie kan zich dat nog goed herinneren: de tempratuur moest rond de 1000 graden Celsius zijn. Als er stenen verbrandden, waren ze waardeloos voor de verkoop en konden ze alleen nog als decoratie in tuinen gebruikt worden.

Hennie heeft in zijn jonge jaren ook wel eens op de steenfabriek gewerkt. Veel jeugd uit het dorp deed dit in die tijd. De hutten in om stenen te keren, wat 'opsnijden' werd genoemd. Dit werk kwam erop neer dat je de stenen die lagen te drogen een kwartslag moest draaien. Ze lagen plat en moesten op de zijkant gezet worden.

Hennie is op 3 mei 1956 in Rossum aan de Waaldijk geboren, in het huis naast de winkel van Grada en Ties Verhoeven. Na een kleine twee jaar verhuisden zijn ouders naar de Groenestraat in Hurwenen. Daar ging hij ook naar de kleuterschool, gelegen bij de kerk, boven het huis van de familie van Zuilekom. Zijn eerste lessen daar kreeg hij van juffrouw Hans Wijers uit Heerewaarden. Daarna ging hij naar de lagere school in Hurwenen. Eerst bij meester Kleine die les gaf in de laagste drie klassen. Daarna naar de vierde klas bij meester Dekkers. Nadat zijn ouders naar Rossum waren verhuisd, kwam hij in Rossum bij meneer Huiskamp in de vijfde klas. Na de lagere school ging Hennie naar de technische school in Zaltbommel. Daar heeft hij in 1971 zijn diploma als machinebankwerker gehaald. Dat was meteen het einde van zijn schooltijd. Tegenwoordig rijdt hij taxiritten.

In 1978 verliet Hennie zijn geboortedorp Rossum, maar is er sinds 2016 weer terug. Hij zegt: 'Lekker terug in Rossum en nooit meer uit Rossum weg.' Een teken dat het hem in het dorp goed bevalt.

Een werkgroep, onder de vleugels van de Dorpsraad van Rossum

De dorpsraad van Rossum is bij de discussie over de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat betrokken. Zij stelde voor om een werkgroep in het leven te roepen die het voortbestaan van de oud-Rossumse begraafplaats ter harte neemt. Deze werkgroep zal zich moeten inzetten voor het behoud en de verbetering van de begraafplaats aan de Van Randwijckstraat in Rossum. Er wordt gedacht aan een werkgroep van 4 tot 6 man en vrouw.

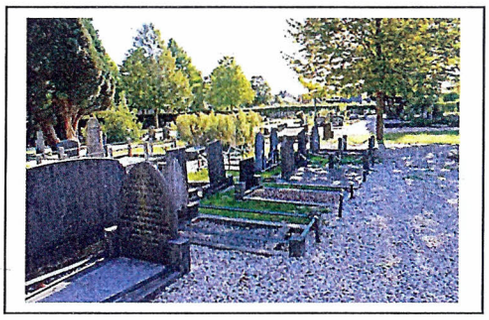

Wat zou zo'n werkgroep kunnen betekenen voor het in stand houden van deze begraafplaats? De volgende punten verdienen daarbij de aandacht. Het zijn mogelijke activiteiten van de werkgroep:

1. Contacten onderhouden met de gemeente Maasdriel; de gemeente ertoe aanzetten dat zij de verloederde onderdelen van de begraafplaats gaat herstellen en verbeteren. Zoals bijvoorbeeld de heg rond het terrein in orde maken en de toegangshekken repareren.

2. Een plan bedenken voor een aanpak die moet leiden tot herstel van verwaarloosde graven en stenen. Sommige graven zullen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, andere zijn particulier bezit.

3. Een bijdrage leveren in het organiseren van werkzaamheden van het onder 2 ontwikkelde plan van aanpak. Contacten met bedrijven en instanties die het herstel zullen uitvoeren.

4. Het aanvragen van subsidies die het plan van aanpak mogelijk moeten maken. Er zijn instanties en fondsen die een bijdrage willen leveren voor de uitvoering van een plan.

5. Informatie verstrekken aan de Rossumse bevolking over het plan van aanpak. Daar hoort ook bij een financiële bijdrage van betrokkenen vragen.

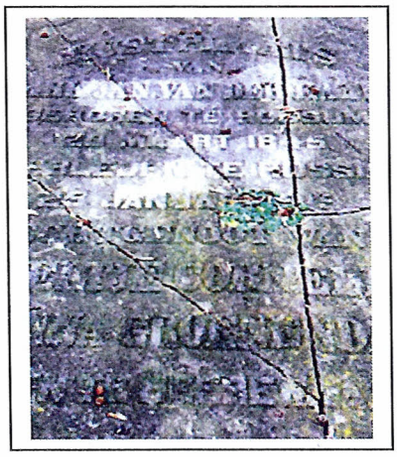

Het idee is verder om de gemeente te verzoeken de begraafplaats weer open te stellen voor nieuwe graven. Inwoners van Rossum - maar ook anderen - kunnen dan een keuze maken waar ze begraven willen worden. De begraafplaats aan de Van Randwijckstraat is dan een van de mogelijkheden.